

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Projekt MAP rozvoje vzdělávání pro SO ORP Čáslav II

r. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0009051

Zápis ze setkání Pracovní skupiny pro rozvoj čtenářské gramotnosti a k rozvoji potenciálu každého žáka, které se konalo dne 2. 12. 2020 v on-line prostředí

Přítomni: viz. prezenční listina

Setkání uvedla Mgr. Petra Kobelová z MAP Čáslavsko. Hostem dnešního setkání a hlavním přednášejícím byla vedoucí třinecké Knihovny pro děti Marika Zadembská.

Semináře se účastnily pedagožky z MŠ ORP Čáslav, dále mezi nás opět zavítaly i paní knihovnice z regionu.

Díky on-line prostředí, ve kterém nejsme limitováni počtem přihlášených ani místem realizace, se webináře mohly účastnit i zájemci ze vzdálenějších koutů ČR (například knihovna v Hradci Králové, knihovna Vsetín, MŠ Broumov, anebo paní učitelky z pražské Park Lane International School), i jejich přízně a zájmu si velice vážíme.

Webinář Mariky Zadembské byl zaměřený na praktické tipy a názorné ukázky práce s aktuálními a kvalitními tituly, které postupně odprezentovala.

Začala od knih vhodných pro práci s dětmi cca od 1 roku. Později při diskuzi navazující na webinář odpověděla na dotaz paní knihovnice z Doubravčic a více rozvedla téma práce s knihou u nejmenších čtenářů v rámci mezinárodního projektu Bookstart a jeho české verze S knížkou do života (více informací níže).

Mezi knihy vhodné pro nejmenší děti uvádí například leporelo Petra Borkovce - Věci, které ztrácíme (poezie) a blíže pak rozvedla metodiku u knihy Erica Carleho - Tuze hladová housenka. Děti si v ní mohou procvičit barvy, dny v týdnu, potraviny, ale i zásady dobrého stravování. Marika předvedla roztomilou aktivitu, která zároveň rozvíjí jemnou motoriku dětí. Chlupatým drátkem, který necháme vylíhnout z kinder vajíčka (předchází návodné otázky: Kde je vajíčko? Co je vajíčko? Co by se mohlo z vajíčko vylíhnout?), děti provlékají otvory v jablku a ostatních potravinách v knize, jako by vedly housenku. Housenka postupně sní kde co. Návodné otázky: Co je sladké? Co je kyselé? Co teplé? Co má kdo rád? Když to všechno snědla, bolelo jí břicho, prokousala se lístečkem a obestavěla se domečkem, ze kterého dva týdny nevytáhla paty. Navázat lze pak výtvarnou činností (otisk rukou do tvaru motýla) nebo cvičením (zamotáme je do deky, plazí se jako housenky). Nenásilně pak lze přejít i na informace o metamorfóze housenky v motýla, povídání si o motýlech.

Další doporučenou Carleho knihou byla Od hlavy až po paty. „Dokážeš to taky?“ ptají se zvířata na jednotlivých stránkách. Děti pak mohou napodobovat dupání (slon), krčení rameny (bizon), mávání (opice), bití se do hrudníku (gorila) atp., na závěr se pak na poslední stránce neptá zvíře, ale kluk, stejně tak se mohou ptát i jednotlivé děti a ostatní to po nich mohou opakovat. V této knize děti poznávají zvířata, učí se pohyby a utvrzují si svou osobnost, pracujeme s nimi ideálně v kruhu. Nejen u

této knihy Marika zdůraznila, že knihu lze zapojovat i při jiných činnostech než při čtení samotném. Nabízí se při pohybových aktivitách, cvičení s dětmi, inspiruje pro výtvarné aktivity, zapojit ji lze při procházce. Děti pak berou knihu jako samozřejmou součást života a pomocníka při různých aktivitách, nejen jako symbol tichého naslouchání při předčítání.

Kniha Óóó vajíčko Ester a Martina Starých je jednou z mnoha jejich publikací, které zaujmou nejen malé čtenáře. Je vhodná pro děti od cca 5 do 7 let. Vajíčko je kniha veršovaná a legrační. Součástí knihy je i zdramatizovaná audio nahrávka od Marthy Issové, Beaty a Patrika Hlavenkových. Zavede děti do říše hmyzu.

Dalším z titulů, který si zakládá na kvalitních ilustracích bez textu je série Rok v... z nakladatelství Host. Ať už strávíte Rok v lese, Rok na trhu, Rok na venkově, Rok v pohádce nebo Rok ve školce, poskytnete vám toto leporelo nepřeborné množství možností, o čem si povídat s dětmi během dvanácti měsíců, na dvanácti stranách (proměny v přírodě a v našem okolí během roku).

Pokud hledáte knihu, která zaujme kluky, kteří se zajímají o stavební stroje, je tu Staveniště už jde spát, copak se mu bude zdát. Je vhodná ke zklidnění. Obsahuje krátké texty. Ideální je tedy například na čtení před spaním.

Další doporučené leporelo Ester Staré – Aport, fousku.

Kvalitní verše od oceňovaného českého pedagoga a básníka Radka Malého najdete v leporelu Na procházce ve vlaku. Zaujme nejen děti, baví i dospěláky svými narážkami na to, co dětský čtenář zatím nemůže pochopit, na rozdíl od jiných publikací ale v textu tyto narážky neruší.

Pro práci s nejmenšími jsou skvělé překladové knihy Petra Horáčka (mohou být cizojazyčné, textu je málo, u knihy pracujeme především s obrazovým materiálem), ukazujeme zvuk, máváme dětem, když se vlak rozjíždí a jak dělá ššššš, jede se dál a děláme puf, puf, jedeme dál na mostě a děláme kliklikli, na hory a před tunelem rambl, rambl, rambl, v tunelu je tma a vlak zatroubí tutu, vjede do přírody a dělá šššš, dojede k cíli a děláme hurá.

Papuchalk Petr: aktivity před čtením, předvídání děje, navodí se téma (např. obálkou, zástupnými předměty...), obrázky papuchalka, velryby a bouřka – děti se snaží vymyslet příběh na ta slova; tím se snažíme nalákat se na tu knihu, začne se prohlížet knížka – kamarádi Petr a Pavel, můžeme mluvit o kamarádství, můžeme propojit s informacemi z encyklopedie a povídat si o papuchalcích, povídat si o pocitu ztracení, kde se probudil – je na velrybě, může mu velryba pomoci? Na konci výtvarná aktivita. Dále vyšlo např. Husa Líza, Jak myška snědla měsíc, Zvířecí počítání, Modrý tučňák.

Poznámka: cizojazyčné knihy lze s poštovním zdarma objednávat např. na bookdepository.com.

Na trénování dovedností potřebné pro přechod dětí do školní docházky, Marika uvedla knihy Prázdniny s Oskarem a Dvanáct hodin s Oskarem. Opět obsahují minimum textu a velké obrázky, které vybízí k rozmanité práci.

Kniha Klapy klap je vhodná pro děti, které nejsou tolik zvyklé na knížky, nabídne i pohyb, možno pro děti od 2 let, ale i šestileté. Ptát se dětí, co vidí na obálce (děti, lidi, barvy, tvary), co dělají s rukama – co naznačují? Naznačují pohyb klapy – klap. Spojují se červené puntíky na protilehlých stránkách. Jejich spojením (puntíků a zároveň stran) vždy evokujeme zvuk, na který se děti ptáme a pak ho předvedeme (např. maminka a tatínek – pusa = mlask). Kniha je vhodná na procvičení počítání, pohybu, tvarů, barev, k dramatizaci i zpěvu. Není nutné ji projít s dětmi celou, trvalo by to dlouho. Následují výtvarné aktivity (připravíme bílou dvoustranu, děti by měly vymyslet něco podobného jako

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

v knížce – např. kamínek do vody = žbluňk), takovým způsobem může z dětských prací vzniknout celá nová kniha.

Jak se koník ztratil (Ieporelo)

V návaznosti na tyto aktivity, které rozvíjí i dovednosti předškoláků, Marika dostala dotaz, zda by doporučila knihy, kde si děti procvičí abecedu. Marika uvedla knihu Abeceda (z) měst Jana Laštovičky. Do diskuse se přes chat zapojila i paní knihovnice z Hradce a doporučila Abecedu na útěku nebo Šmalcovu abecedu. Marika další případné tituly dohledá a účastníkům bude sdílet prostřednictvím mailu.

Další kniha vhodná pro předškoláky od Evy Macekové – Prázdniny, velkoformátové ilustrace, popis situací, má velká písmena, poznávání hodin, přiřazování piktogramů, vyprávění podle ilustrací.

Jonáš a Nenáš je kniha, která zaujme jak děti předškolní, tak mladší školní. Je jako stvořená k zdramatizování, k trénování otevřených otázek pomocí jednoduchých obrázků i textu. Jednoduché ilustrace, krátké věty, jednoduchý text. Na obálce – kdo je Jonáš a kdo Nenáš a proč? (Jonáš odpovídá na všechno jo, Nenáš odpovídá na vše ne). Téma k diskusi – rozdílnost, někdy je dobré umět říkat ne.

Kniha Neboj se, Oskare může vyvolat při prvním setkání kontroverzní pocity kvůli svým specifickým ilustracím. Mějme ovšem na zřeteli, že to, co se nelíbí nám, se může líbit dětem. Nebo může alespoň vzbudit jejich zvědavost a upoutat pozornost. Pomocí této knihy si lze povídat s dětmi o různých formách strachu, kdo se čeho bojí, děti se dozví, že se bojí i dospělí a mají možnost prožít si tyto strachy v příběhu. Téma strachu z něčeho nového, neobvyklého, téma stárí, odchod ze života, nebojí se jen děti, ale i třeba babičky. Oskarovi je 6 a bojí se jít do školy.

Další kniha, která tematizuje strach je např. Neboj se, neboj od Milady Rezkové.

Mezi další a velice známé interaktivní knihy patří Barvy a Knížka (Hervé Tullet), případně Kdo roste v parku (Kateryna Michalicyna), díky níž se děti naučí rozeznávat nejznámější stromy v parku, ale zároveň si zde lze s dětmi povídat i o odlišnostech.

Dále byly doporučeny knihy: Jak zvířata spí – podobně dělaná jako „Kdo roste v parku“, školka i starší děti. Havětník – vypráví o různé havěti (blechy, žížaly, škvoři aj.), Řez kočkou (od Hosta) – objevuje, jak to vypadá uvnitř; Bydlíme! – také knížka pro malé zvědavce, má dvě fólie, které odhalí část úkrytu, srovnání bydlení lidí a zvířat.

Eliška a měsíčníánek – v anglické verzi, nelze koupit česky, vede k malování.

Mezi knihy vhodné na zklidnění (ve školce po obědě) řadí Marika například Pohádky pro Itamara a Rut (David Grossman), izraelský autor, starší kniha, příběhy vyprávěny tatínkem. Doporučeny byly i knihy z edic prvního čtení (Kvak a Žbluňk atp.) nebo Zlobilky a Nezbedníci (Martina Drijverová).

Globálními tématy se pak zabývá kniha Pes, který spolkl svět.

Jako rozcestník pro inspiraci při výběru kvalitních titulů Marika uvedla server Mravenčí chůva, kde publikuje i své metodiky k uvedeným knihám. Jako důvěryhodný zdroj inspirace nabídla i (on-line) knihkupectví Pipi Dlouhá punčocha. Doporučila také úžasný třinecký projekt zaštitěný a hrazený tamním MAPem - Čtenářský metr, který dětem doporučí knihy podle jejich preferovaného žánru a

věku, aplikaci je možné stáhnout do telefonu se systémem Android (většina telefonů), v nejbližší době bude dostupná verze i pro iOS (Apple). (Poznámka paní učitelky z čáslavského MAPu, s Marikou máme dohodnutou schůzku, kde bychom se o této aktivitě rádi více dozvěděli a případně na ni navázali i v našich školkách a školách, pokud to bude možné.)

Inspiraci můžete čerpat také na stránkách Magnesie Litery, Zlaté stuhy, Počtení.cz nebo s S knížkou do života.

V navazující diskusi byl jedním z hlavních témat projekt BookStart – S knížkou do života. Marika uvedla, že obdobnou aktivitu praktikovali v Třinci již mnoho let před spuštěním projektu. Jako velké plus uvedla, že nepotřebuje nijak masivní reklamu nebo PR, protože maminky si většinou o možnosti navštěvovat s nejmenšími dětmi knihovnu s pro ně na míru připraveným programem řeknou samy mezi sebou. A to je ta nejlepší reklama. Inspiraci pro práci s knihami v rámci tohoto projektu lze mj. čerpat i na stránkách projektu: <https://www.skizkoudozivota.cz/inspirace-a-tipy/>.

V Třinci se v rámci projektu setkávají jedenkrát měsíčně, jejich klub se jmenuje Mrkni (máme rádi knihy).

Další doporučené knihy (v chatu):

Ester Stará: Až se ucho utrhne: přísloví

Milda a Milda – do školky, o emocích

Ester Stará: Šedík a Budi: metodika v knihovně Sedlčany

Zágoni Balázs: Barnabášková kniha: školka, krátké příběhy

Przemyslaw Wechterowicz: Obejmi mě, prosím

Oksana Bula: Zubr si hledá hnízdo – čtení, podzimní téma, jak se zvířátka ukládají ke spánku

Katarína Kerekesová: Mimi a Líza

Neil Gaiman: Naštěstí (ne)máme mléko

Přílohou tohoto zápisu jsou metodiky od Mariky Zadembské (Tuze hladová housenka, Klapy klap, Papuchalk Petr).

Dodatek:

Dodatečné doporučení Mariky Zadembské – knihy, které je vhodné číst před spaním:

Indigové pohádky, M.M. Svobodová !!!! – ta je super - <https://www.databazeknih.cz/knihy/indigove-pohadky-185420>

Modrý Poťouch, Miloš Kratochvíl - <https://www.databazeknih.cz/knihy/modry-potouch-modry-potouch-55486>

Pohádky, Miloš Macourek - <https://www.databazeknih.cz/knihy/pohadky-68021>

Pohádky do hajan, Zuzana Pospíšilová - <https://www.databazeknih.cz/knihy/pohadky-do-hajan-222579>

Dobré ráno, dobrou noc - <https://www.databazeknih.cz/knihy/dobre-rano-dobrou-noc-202928>

Tipy na knihy, kde se učíme abecedu:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Šmalcova abeceda, Petr Šmalc - <https://www.databazeknih.cz/knihy/smalcova-abeceda-57565>

Abeceda (z) měst, Jan Laštovička - <https://www.databazeknih.cz/knihy/abeceda-z-mest-244204>

ABC, Karina Schaapman - <https://www.databazeknih.cz/knihy/dum-mysek-abc-398934>

Kamarádi z abecedy, Radek Malý - <https://www.databazeknih.cz/knihy/kamaradi-z-abecedy-145607>

Abeceda, Jan Branický – <https://www.databazeknih.cz/knihy/abeceda-291478>

Zvířanky, Josef Dlabal - <https://www.databazeknih.cz/knihy/zviranky-85859>

Písmenkové pohádky, Eva Bešťáková - <https://www.databazeknih.cz/knihy/pismenkove-pohadky-38105>

Abeceda, Vendula Hegerová - <https://www.databazeknih.cz/knihy/moje-prvni-veci-abeceda-268958>

Napadá mě i hra: <https://www.albi.cz/hry-a-zabava/abeceda/>

Na semináři jsem si nevzpomněla, ale super hravé učení písmen je toto: Patrik Antczak, **ALFABETA**

<http://www.patrikantczak.com/ALFABETA>